

Kanta-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seminaari

2.10.2018 klo 12- 16

Raatihuoneen valtuustosali, Hämeenlinna

Ohjelma

- Klo 12 Kahvit
- Klo 12.30 Tervetuloa – Matti Lipsanen, muutosjohtaja Oma Häme
- Klo 12.45 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatio ja johtaminen Pirkanmaalla
Maarit Varjonen-Toivonen, perusterveydenhuollon yksikön ylilääkäri, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
- Klo 13.30 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaation arki Kangasalla
Maija Mäkinen, hyvinvointikoordinaattori, Kangasala
- Klo 14.15 Tauko
- Klo 14.30 Kanta-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valmistelu
Auli Anttila, projektiasiantuntija, Oma Häme
Sirpa Ylikerälä, projektiasiantuntija, Oma Häme
- Klo 15.00 Teemakeskustelu kuntien ja järjestöjen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työstä; keskustelun vetäjänä Seija Junno, kehittämisspäällikkö Pikassos Oy
Mira Sillanpää, vs. strategiapäällikkö Hämeenlinna
Karoliina Kärkkäinen, kehittämisspäällikkö Fshyky
Merja Taponen, Janakkalan kunnanvaltuuston pj.
Sara Löyttyjärvi, järjestöpäällikkö Hämeen Setlementti
Lilli Salomaa, hallintosuunnittelija ja työsuojelupäällikkö Hausjärvi
- Klo 15.50 Loppusanat

Kanta-Hämeen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valmistelu

Hyte-seminaari 2.10.2018

Auli Anttila, projektiasiantuntija

Sirpa Ylikerälä, projektiasiantuntija

THL: Kanta-Hämeen sosiaali- ja terveystalvvelujen asiantuntija-arvio 2018

Maakunnan hyte-toiminnan tarvetekijät maan keskitasoa, paitsi

- Koulutuksen ulkopuolelle jäävien nuorten osuus on muihin maakuntiin verrattuna korkealla tasolla
- THL ikävakiomaton sairastavuusindeksi 101 (vaihteluväli 81 – 115)
- Toimeentulotukea saaneiden henkilöiden osuus 6,5 % (koko maan ka 7,2 %)

HYTE-toiminnassa on kiinnitettävä huomiota

- tautien synnyn vähentämiseen
- sosiaalisten ongelmien riskitekijöiden vähentämiseen
- osallisuuden edistämiseen
- väestöryhmien eriarvoisuuden kaventamiseen
- vaikutusten ennakkoarviointimenetelmien käyttöönottoon

THL: Kanta-Hämeen sosiaali- ja terveyspalvelujen asiantuntija-arvio 2018

- Väestöryhmien välisistä terveyseroista on raportoitu valtuustolle kolmessa kunnassa
- Kolmessa kunnassa on tehty päätös ennakoarvioinnin käytöstä kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien päätösten valmistelussa
- Osallisuuden edistämiseksi viisi alueen kuntaa on kuvannut verkkosivuillaan kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia
- Perusterveydenhuollon asiakkaista 11 / 10 000 asiakasta (koko maassa 26,7 / 10 000) oli saanut lääkäriltä, hoitajalta, fysioterapeutilta tai toimintaterapeutilta liikuntaan liittyvää ohjausta tai neuvontaa

Hyvinvointi- ja terveyden edistämisen työn seuranta			19.9.2018			
Kunta/ kuntayhtymä	Hyte vastuutoimiala	Hyte- tai HVK vastuuhenkilö	Hyte- tai HVK työryhmä nimetty	HVK painopisteet 2018	Huomiot	EVA käytössä
Forssa	Hyky				HVK: Forssan seudulla hyvinvointikuntayhtymä tekee	Joillakin toimialoilla
Hausjärvi	Hallinto	Hallintosuunnittelija	kyllä	Elinvoimainen kunta, toimivat palvelut, kaikki mukaan	Valtuustoon käsittelyyn 11/18	Ei käytetä
Hattula	Perusturva	Perusturvajohtaja	kyllä		2018 tekeillä	Kuntastrategiassa
Humppila	Hyky					Ei käytetä
Hämeenlinna	Strategia ja kehittäminen	Strategiapäällikkö	kyllä	Resurssiviisas kaupunki, elinvoimainen ja hyvinvointia edistävä kaupunki	Hyväksytään 11/18	Joillakin toimialoilla
Janakkala	Toimialat yhdessä	HVK Henkilöstöjohtaja	kyllä	Strategian mukainen, linjaukset sovittu	09/11 esittelyyn johtoryhmälle, laaja hvk 2017-2020 valmistumassa	Ei käytetä
Jokioinen	Hyky					Ei tietoa
Loppi	Perusturva	HVK hallintopäällikkö	ei			Kuntastrategiassa
Riihimäki	Sivistys- ja hyvinvointitoim	Sivistysjohtaja	kyllä	Elinympäristö, talous	Laaja HVK hyväksytty 11.12.17	Päätös tehty
Tammela	Hyky					Joillakin toimialoilla
Ypäjä	Hyky					Ei tietoa
Forssan seudun hyky	Hyky	Kehittämispäällikkö	kyllä		Luonnos tehty, käsiteltävänä	Toteutuu vaihtelevasti
Kanta-Hämeen shp					Pete asiantuntijana osallistuu	Toteutuu vaihtelevasti
Riihimäen seudun tk					Osallistunut kuntien kertomustyöhön	Päätös tehty
Oma Häme	Konsernihallinto	Terveydenhuollon asiantuntija			Hyte-rakenneluonnos tehty, HVK minimisisältö valmisteilla	Ei käytetä

RAKENTEET

LUONNOS
28.5.2018

HYTE-KOORDINAATTOREIDEN VERKOSTO

KANTA-HÄME (järjestäjä)
 Maakuntavaltuusto
 Hyvinvointi- ja osallisuusvaliokunta
 Johtoryhmä
 Hyte-päällikkö
 Sote- ja kasvutoimialat
 Valmistelutyöryhmä

**KANTA-HÄME
 LIIKELAITOS**

**YKSITYISET
 PALVELUN-
 TUOTTAJAT**

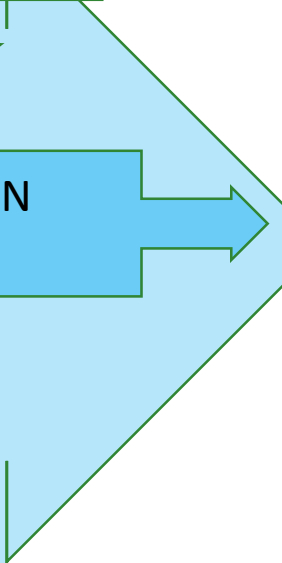
**MAAKUNNALLINEN MONIALAINEN HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN
 TYÖRYHMÄ**

OSALLISUUS

KUNNAT
 Kunnanvaltuusto
 Toimialat
 Hyte-koordinaattori tai
 vastuuhenkilö
 Kunnan hyte-työryhmä

**MUUT JULKISET
 TOIMIJA**
 Poliisi
 Kela
 Oppilaitokset

**KANSALAISSYHTEIS-
 KUNTA**
 Järjestöt
 Seurakunnat
 Raadit, neuvostot yms.

VALTIO

HYVINVOIVA ASUKAS

omahame

Hyte-indikaattoreita

Hyte-kertoimet

Seurataan kriittisiä hyvinvointitekijöitä. Tätä kautta rahoitusta hyte-työhän

Maakunnan hyvinvointikertomus ja siihen kerättävät indikaattorit

Seurataan maakunnan hyte-tilaa. Asetetaan palvelujen ja hyte-työn painopisteitä näiden avulla. Saadaan ymmärrys K-Hämeen hytestä suhteessa verrokkeihin ja valtakunnallisesti.

Sotkanet

THL:n yli 2 000 tilastoindikaattorivinnistä

Sotkanetin maakuntasimulaattori

THL:n asiantuntija-arvio vuosittain: vastaako palvelujen saatavuus väestön tarpeita yhdenvertaisesti sekä onko palvelut toteutettu kustannusvaikuttavasti. Valmisteilla.

Kuntien hyvinvointikertomus ja siihen kerättävät indikaattorit

Liitetään analysoinnin kautta maakunnan hyte-kertomukseen ja suunnitteluun.

Hyvinvointikompassi

THL.Hyvinvoinnin, palvelujen ja väestön lyhyt, kompaktitietopaketti

THL. Näyttää kuntien hyte-työn rakenteen suunnan.

Palvelu-indikaattoreita

Lape-palvelu-indikaattorit (valmis)

I & O-palvelu-indikaattorit (tulossa)

Aikuisten sosiaalipalvelut (valmis)

Aikuisten terveydenhoito

Sote-tietopaketit (11+5)
<http://alueuudistus.fi/sote-tietopaketit>

Tea-viisari

Vammaisten palvelut (ei ole)

Väestö, talous, elinvoima yms. yleisindikaattorit

Järjestö-indikaatt.

Seurataan omassa toiminnassa palvelualueittain. Hyödynnetään palvelujen suunnittelussa.

STM. Maakunnalliset kokonaisuudet (2020), Tietoa sote-palveluiden käytöstä, kustannuksista, asiakasryhmittäin. Eri rahoituskanavien ja palveluntuottajien tiedot on yhdistetty toisiinsa. Alueellinen vertailu.

Nuoret aikuiset

Johdon raportoinnin omat indikaattorit ?

Kansallinen Kuva-mittaristo

Maakunnan omat indikaattoripankit ?

THL valmistelee osana sote-uudistusta, erityisesti valtakunnallisen ohjauksen tarpeisiin. Mittaristoa ja indikaattoreita väestön hyvinvoinnin ja palvelutarpeiden arviointiin sekä palvelujen laadun, vaikuttavuuden, kustannusten ja

Terveysme.fi

THL. tilasto- ja seurantatietoja väestön terveydestä ja hyvinvoinnista alueittain ja väestöryhmittäin. Mm. ATH, Late, ... indikaattori, Maamu, UTH, ... ina, profileina, taulukoina, seurantaraportteina.

omahammas.fi

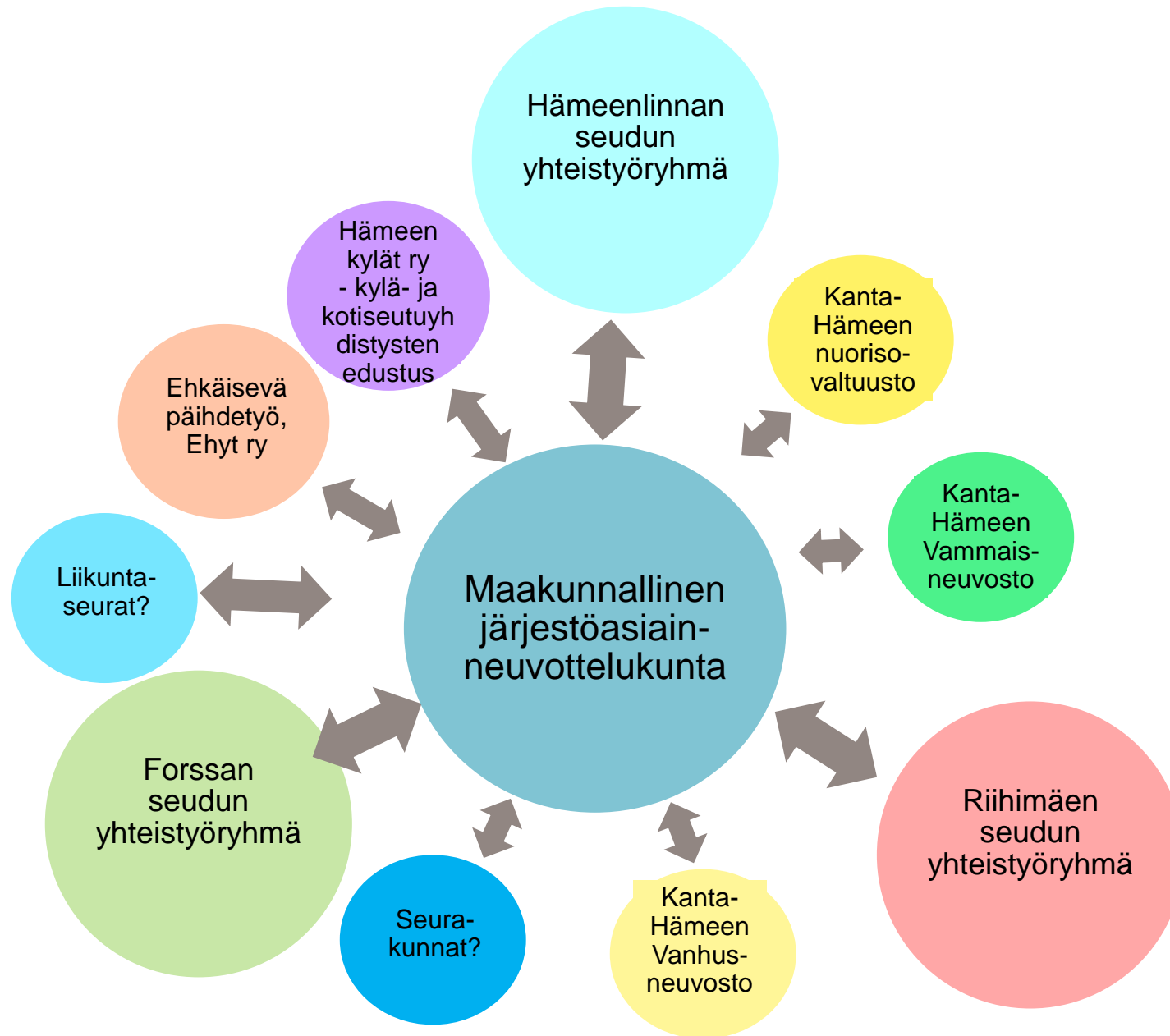

Järjestöjen hyte-toiminta

- Järjestöillä tärkeä rooli kuntien ja maakunnan hyte-työssä
  1. Yleishyödyllinen toimija: osallisuus, vertaisryhmät, kokemustoiminta
  2. Palvelujen tuottaja: palveluvalikoiman täydentäminen
- Järjestöjen rahoitus ja tuki?
  - Maakunnalla ei ole virallista velvoitetta – hyte-kannustimista?
  - Kuntien avustus ja tilojen käyttömahdollisuus
- Järjestöasiain neuvottelukunta hyväksytty Vatesa 6/2018

Neuvottelukunnan alustava kokoonpano

- Seuraavassa diassa on esitelty alustava neuvottelukunnan kokoonpano, jossa 18/19 jäsentä +varajäsenet
  - Kokoonpano tarkentuu, kun vuoden 2018 aikana käydään tarkempia keskusteluja eri verkostojen ja neuvostojen kanssa siitä, miten parhaiten turvataan eri yhdistysalojen ja alueiden edustus neuvottelukunnassa
- Neuvottelukunnassa on edustettuina maakunnan eri alueet ja seuraavat yhdistysalat
  - Omais-, vammais- ja potilasyhdistykset
  - Lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivat yhdistykset
  - Yleiset sosiaalialan ja työllisyyttä edistävät järjestöt
  - Ehkäisevä päihdetyö ja päihdetoimijat
  - Kulttuuri- ja taideyhdistykset
  - Kylä-, kotiseutu- ja asukasyhdistykset
  - Liikuntaseurat
  - Ympäristö- ja luonnonsuojeluyhdistykset
  - Ikäihmiset, eläkeläisyhdistykset
  - Lisäksi seurakunnat

Investoinneista, vaikuttavuudesta

- **Kotkan nuorisoteatteri** toi 46% voittoa. Toimintaan sijoitetut taloudelliset panokset tuloutuvat takaisin ja tuottavat hieman voittoa sosiaalisen pääoman muodossa.
- **Mielenterveyskuntoutujien kulttuuripajatoiminta.** 27 pajakävijällä säästyι vuodessa terveydenhoitokuluja 80 000 € arvosta. Lisäksi on raportoitu esim. tukihenkilöiden, kotikuntoutuksen, yksityisen psykiatrin ja psykologin käytön vähentymistä.
- **Kansalaisopistoon** sijoitettu euro näyttää tuottavan yli 3,4 €
- **Kevyeen liikenteeseen panostaminen** maksaa itsensä 8-kertaisesti takaisin Helsingin laskelmien mukaan.
- Kuopion kaupungin selvitysten mukaan HEAT-laskentamallin mukaisesti arvioitu kaupungin 366 työntekijän pyöräilevän vuodessa yhtenä kuukautena viitenä päivänä viikossa 45 minuutin ajan, jolloin yhteiskunta hyötyy siitä vähintään 600 miljoonaa euroa vuodessa.

Investoinneista, vaikuttavuudesta

- ***Ikäihmisten ystäväpiiri- ryhmätoiminta.*** 8 hlöä x12 x 3 kk.
Ystäväpiiriläisen sotepalvelujen käyttö 3 122 €/hlö/vuosi,
muilla 4 752 €/vuosi. Ryhmäkuntoutuksen kustannukset 881 €
/kuntoutusjakso. Säästö noin 750 € /hlö/ vuosi.
- ***Mini-interventio.*** Esimerkkinä HUS alue – 280 000 alkoholin
suurkuluttajaa. Jos heille kaikille järjestettäisiin mini-interventio
(á 95-260€) olisi säästö terveydenhuoltokuluissa 148 milj. €.

Edelliset esimerkit lisätietoineen löytyvät osoitteesta

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/vaikutukset-ja-kustannukset/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-kustannusesimerkit>

Investoinneista, vaikuttavuudesta

- **Tupakointi.** Arvio 6-15% terveydenhuollon kokonaiskustannuksista eli noin 246 milj. €. Näistä kustannuksista säästettäisiin 85%, jos kaikki lopettaisivat tupakoinnin. (Lääkärilehti 2006; 61)
- **Diabetes.** Diabetes maksaa liitännäiskuluineen 2,5 mrd € eli 15% terveydenhuollon kuluista. Lisäksi 1 mrd kustannukset ennen aikaisesta eläköitymisestä. Lisäksi sairauspoissaolot, ka 350 € /pv. Varhaisella puuttumisella taudin puhkeamisen lykkääntyminen ja jopa estäminen. (HäSa 20.8.2018 Juha Tuomisen haastattelusta)
- Väestöryhmien erojen kaventumisella 30% diabetestapauksista vähenisi.

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen

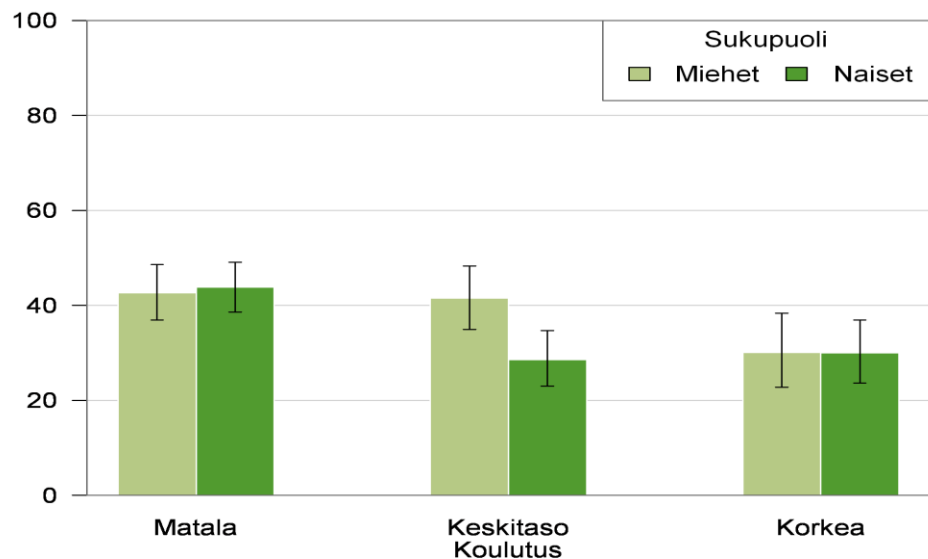
<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/seuranta-ja-vaikuttavuus/vaikuttavuus-ja-kustannukset>

Jos koko väestön terveys ja hyvinvointi kohoaisi samalle tasolle kuin se on korkeasti koulutetuilla jo nyt, terveysongelmat vähenisivät merkittävästi:

- Säästö terveysmenoihin arveltaisiin olevan yli 1 mrd € = 30 milj. Kanta-Hämeessä
- Ilman muutosta kansanterveydessä terveydenhuoltomenot kasvavat koko ajan.
- 80 000 henkilötyövuoden säästö välittömästi, jos sairauksien esiintyvyys ja kuolleisuus samalle tasolle kuin korkeasti koulutetuilla = 2 400
- 75 % työllisyysaste vuoteen 2050 mennessä
- 1,5 -2 mrd € suorat terveydenhoitokustannusten säästöt tai 15% th.menoista, jos sosioekonomiset terveyserot saataisiin poistettua = 45-60 milj.€
- 20 000 henkilöä vähemmän työkyvyttömyyseläkkeellä = 600 hlöä
- 1,3 milj. sairauspäivärahapäivää vähemmän = 39 000 pv
- 0,5 milj. sairaalahoitopäivää vähemmän = 15 000 hpv

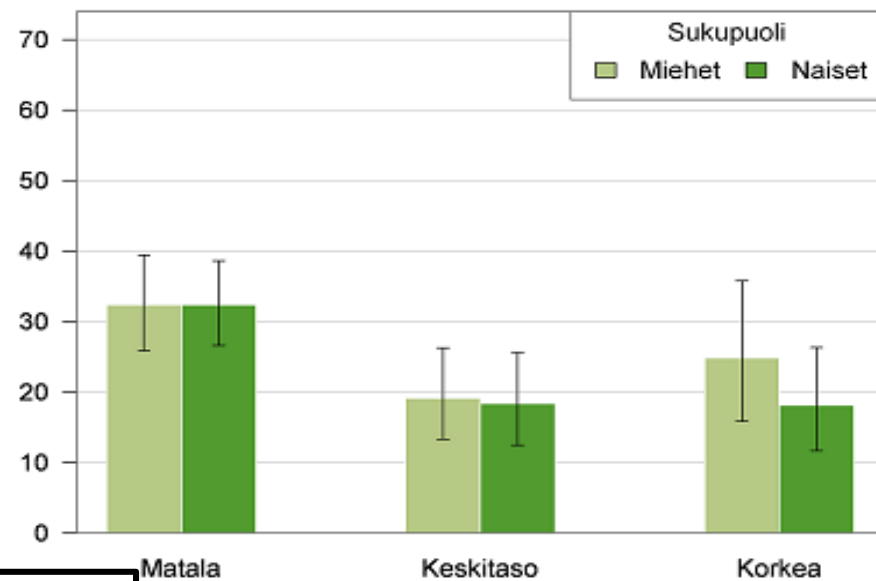
Kanta-Hämeen luvut perustuvat suhteelliseen väestöosuuteemme eli on teoreettista laskentaa.

Keskitasoinen tai sitä huonompi koettu terveys (%)
Kanta-Häme

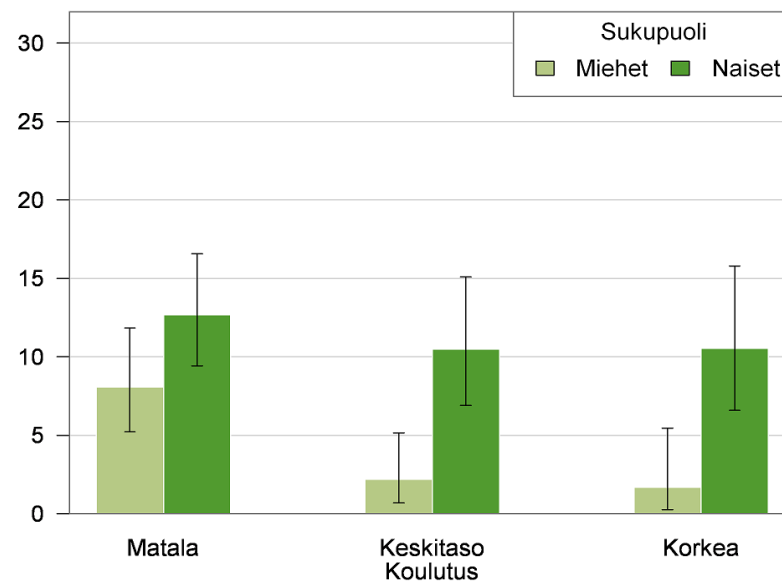
FinSote 2017-2018, THL

Ei usko jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%)
Kanta-Häme

FinSote 2017-2018, THL (20-54v, 55-74v)

Terveyspalveluja mielenterveysongelmien vuoksi käyttäneet (%)
Kanta-Häme

FinSote 2017-2018, THL

Taide ja luontolähtöisten toiminnot & hyvinvointi

- Hallituksen kärkihankkeena taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen ja taiteen hyvinvointivaikutusten edistäminen <https://minedu.fi/prosenttiperiaate>
- STM:n ja OKM:n tietokortti taide- ja kulttuuritoiminnan edistämiseksi sote-valmistelussa https://minedu.fi/documents/1410845/4059635/tietokortti_hyvinvointia-ja-kulttuuria-edist%C3%A4v%C3%A4-taide-ja-kulttuuri-toiminta_final.pdf/18fb0aed-0302-4fb0-a1e0-387f6e5148a5/tietokortti_hyvinvointia-ja-kulttuuria-edist%C3%A4v%C3%A4-taide-ja-kulttuuri-toiminta_final.pdf.pdf

Oma Hämeen Paras mahdollinen- työryhmä kevästä 2018

- Paras mahdollinen + seminaarisarja (jäljellä 21.11. Riihimäki/ilta, 12.2. Forssa ja 8.4. Hämeenlinna)
- Edistäminen osaksi maakuntavalmistelun sosiaali- ja terveystyöpalveluja
- Huomioiminen hyte-työssä
- Kulttuuri- ja sote-toimijoiden verkostoitumisen ja vuoropuhelun käynnistäminen
→ taide- ja luontolähtöisten palvelujen tarjonnan ja käytön lisääminen asiakastyössä
- Kaiku-kortti toiminnan käynnistäminen maakunnallisesti <http://www.kulttuuriakaikille.fi/kaikukortti>

Hyvinvointijohtaminen – hyte-kertoimet

- Toimintaa kuvaavat indikaattorit (29): peruskoulut, liikunta ja kuntajohto
- Tulosindikaattorit (8): toimeentulotuki, koettu terveys, tupakointi, työkyvyttömyyseläke, kaatumishoitojaksot, ylipaino, koulupudokkaat, nuorisotyöttömät
- Kunnille alustavasti jaossa 57 milj. € yleiskatteelliseen valtiosuuteen
- Kaava = hyte-edistämisen perushinta x asukasluku x hyte-kerroin
- Esim. $17 \text{ €} \times 10\,000 \text{ asukasta} \times 0,4 = 68\,000 \text{ €}$
- Esim $17 \text{ €} \times 10\,000 \text{ asukasta} \times 0,8 = 136\,000 \text{ €}$
- Lasketaan kahden viimeisen vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Tavoitetilassa olevasta indikaattorista tulee maksipisteet.
- Säädetään maakunnan ja sote-palvelujen uudistamisen laeissa

Maakunta olemme ME